

**PISMO POLSKIEGO TOWARZYSTWA
FILOZOFII RELIGII**

FILOZOFIA RELIGII

Rok 2017 (IV), nr 1

CZASOPISMO POLSKIEGO TOWARZYSTWA FILOZOFII RELIGII
„Filozofia religii”

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Krzysztof Mech (redaktor naczelny)	Joanna Barcik
Tadeusz Gadacz	Grzegorz Chrzanowski OP
Jan Andrzej Kłoczowski OP	Tomasz Niezgoda
Karol Tarnowski	Izabella Sariusz-Skąpska
	Wojciech Zalewski

RADA NAUKOWA:

Philippe Capelle (University of Strasburg & Académie Catholique de France)
Jerome de Gramont (Catholic University of Paris)
Jean Greisch (Humboldt-Universität, Germany)
Pierluigi Valenza, (professeur à l'université de Rome – La Sapienza)
Francis Jacques (Université de Rennes)
Roger Pouivet (University of Nancy, France)
Jean Louis Vieillard-Baron (Université de Poitiers, France)
Jean Grondin (Université de Montréal)
Thomas De Koninck (University Laval de Quebec)
Giovanni Ferretti (University of Perugia, Italy)
Ireneusz Ziemiński (Uniwersytet Szczeciński)
Aleksander Bobko (Uniwersytet Rzeszowski)
Jaromir Brejdak (Uniwersytet Szczeciński)

KOMITET RECENZENCKI:

Stefan Klemczak	Wojciech Hanuszkiewicz
Urszula Idziak-Smoczyńska	Antoni Szwed
Krzysztof Pawłowski	Jarosław Jagiełło
Piotr Sikora	Ewa Mukoid
Krystyna Ablewicz	Michał Warchala
Mariusz Wojewoda	Józef Piórczyński
Piotr Augustyniak	Paweł Kłoczowski
Jowita Guja	Maciej Bała
Jakub Gomułka	Adam Lipszyc

OPRACOWANIE REDAKCYJNE:

Izabella Sariusz-Skąpska

SKŁAD:

Irena Jagocha

SPIS TREŚCI

EDYTA STEIN – PYTANIA O CZŁOWIEKA

Wprowadzenie	5
Jan Kielbasa, Edyty Stein czytanie Tomasza. Inspiracje, studia, przekłady	11
Piotr Janik SJ, „Wolna wola” – między fenomenologią a neuronauką ..	27
Jadwiga Guerrero van der Meijden, Zagadnienie wczucia według Edyty Stein a symbol Auschwitz	47

INSPIRACJE

Antoni Siemianowski, Filozoficzne i religijne myślenie Dietricha von Hildebranda	79
Poetycko bytuje człowiek, poetycko boży się Bóg. Z Włodzimierzem Pawluczukiem rozmawia Krzysztof Mech	117

FILOZOFICZNE PRÓBY

Jurata Bogna Serafińska, Pojęcie fundamentu w koncepcji filozofii religii Karola Tarnowskiego	133
--	-----

DYSKUSJE I LEKTURY

Marek Drwięga, O nowej fenomenologii we Francji	155
Urszula Rędziniak, Czy człowiek może nauczyć się boskości?	171

Wprowadzenie

Wiek XX przyniósł szczególne zainteresowanie człowiekiem rozumianym jako osoba. W okresie międzywojennym powstały pierwsze koncepcje uznające pojęcie osoby za klucz do analiz człowieka, zaś w obliczu koszmaru II wojny światowej zarówno w filozofii, jak i prawie międzynarodowym na stałe zagościło pojęcie godności człowieka. Do grona filozofów, którzy poświęcili swe wysiłki analizom osobowego charakteru człowieka, należy patronka Europy i święta Kościoła katolickiego Edyta Stein, po wstąpieniu do zakonu karmelitanek bosych znana jako s. Teresa Benedykta od Krzyża.

Od 1913 roku, gdy podjęła pierwsze prace nad doktoratem, aż do przedwczesnej śmierci 9 sierpnia 1942 filozofka pracowała nad zagadnieniem osoby ludzkiej. Owocem tych wysiłków są pisma obejmujące w pierwszym całościowym wydaniu jej prac, ukończonym w 2015 roku przez niemieckie Wydawnictwo Herder, dwadzieścia siedem tomów, spośród których szesnaście to prace filozoficzne lub filozoficzno-teologiczne.

W obliczu przypadającej 9 sierpnia 2017 roku 75. rocznicy jej męczeńskiej śmierci w obozie zagłady Auschwitz-Birkenau grono krakowskich filozofów postanowiło uczcić świętą filozofkę, męczennicę i patronkę Europy refleksją nad zagadnieniami, które pochłaniały jej uwagę przez całe życie: tematem osoby ludzkiej i jej wartości. Współpraca osób związanych z wieloma ośrodkami naukowymi umożliwiła organizację w Krakowie oraz w Oświęcimiu dwóch wydarzeń naukowo-kulturalnych.

Pierwszym z nich było otwarte sympozjum naukowe *Godność osoby ludzkiej – dar i zobowiązanie*. Ks. dr Manfred Deselaers, współtwórca Centrum Dialogu i Modlitwy w Oświęcimiu, zwrócił się z ideą organizacji konferencji naukowej w Krakowie do dr Joanny Barcik z Wydziału Filozoficznego Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie oraz do piszącej te słowa, związanej z Instytutem Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przy współpracy tych trzech instytucji oraz Polskiego Towarzystwa Filozoficznego i Polskiego Towarzystwa Filozofii Religii zorganizowane zostało sympozjum, którego motywem przewodnim było zagadnienie osoby i jej godności w filozofii Edyty Stein. Zebrane w niniejszym numerze teksty zostały wygłoszone w trakcie sympozjum, które obradowało 19 czerwca 2017 roku w auli Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

Wiodącym tematem podejmowanej podczas sympozjum refleksji było zagadnienie osoby ludzkiej w myśli filozofii Edyty Stein, a więc pytanie o to, kim jest człowiek rozumiany jako osoba. Zwłaszcza w późnym okresie jej życia myślenie Edyty Stein o człowieku jako osobie pozostawało mocno osadzone w tradycji filozoficznego myślenia starożytności oraz średniowiecza i bez tych kontekstów pozostaje niezrozumiałe. Dlatego też artykuły dotyczące zagadnienia osoby zostały uzupełnione badaniem historycznym na temat inspiracji Edyty Stein myślą filozofów późnej starożytności i średniowiecza. Wreszcie, wszechobecnym kontekstem dla podejmowanej refleksji było pytanie o godność bytu osobowego człowieka. Refleksja nad tym zagadnieniem prowadzona była tyleż w odniesieniu do myśli Edyty Stein, co do jej życia – świadectwo jej życia oraz przesłanie filozoficznego i teologicznego myślenia wzajem się bowiem uzupełniają i potwierdzają.

W rocznicę śmierci Edyty Stein, 9 sierpnia 2017, dokładnie 75 lat po męczeńskiej śmierci patronki Europy, Centrum Dialogu i Modlitwy w Oświęcimiu zorganizowało otwarcie wystawy niemieckiego fotografa Martina Blume zatytułowanej *Auschwitz heute*. Ostatni zamieszczony w niniejszym bloku tekst – *Zagadnienie wczucia według Edyty Stein a symbol Auschwitz* – powstał z okazji otwarcia tej wystawy i jego

tematyka podyktowana została miejscem i okolicznością – dotyczy on zatem teorii wczucia u Edyty Stein w kontekście symbolu Auschwitz.

Oddając w ręce Czytelnika artykuły poświęcone filozofii i teologii osoby Edyty Stein, ufamy, że ich lektura przyczyni się do wzrostu zainteresowania jej postacią i jej dorobkiem.

Jadwiga Guerrero van der Meijden

